

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1015
Toplantı Tarihi/Sayısı : 3.9.2024/50
Karar Numarası : 2024/901
Başvuran : G. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, nakil talebine ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulmakta olduğunu, anne babasının Denizli’de ikamet ettiğini, kamu personeli olan eşinin Uşak ilinde görev yaptığını, bu iki ilden Van’a doğrudan uçuş bulunmadığını, kara yolu ile ulaşımın yorucu olduğunu, ulaşım masraflarındaki artışın ailesinin kendisini ziyaret etmesini iyice zorlaştırdığını, uçak ve otobüs bilet fiyatlarının kişi başı gidiş geliş olarak yaklaşık 7.000 Türk Lirası olduğunu, kendisini ziyarete her geldiklerinde konaklama için ayrıca ücret ödemek zorunda kaldıklarını, anne babasının yaşlı olması sebebiyle bu yolculuğun onlar için fazlaca zahmetli olduğunu, belirtilen sebeplerle sevdikleriyle ortalama iki ayda bir ancak görüşebildiğini, ailesi yakın yerde ikamet eden bir mahkûmun ise çok daha fazla sayıda görüş yapabildiğini, mevcut durumun kendisinin yanı sıra ailesi için de ceza haline geldiğini, bu hususta 7/2/2022 tarihinde Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurduğunu, başvurusu hakkında uygun bulunması halinde sevkinin yapılması tavsiyesinde bulunulmasına rağmen bir ay sonra ret cevabı aldığını, Mayıs 2022 tarihli Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) başvurusunda ilgili yazısının Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne (CTE) iletilerek kuruma dilekçe vermesi için tavsiyede bulunulduğunu, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yaptığı başvuru sonucunda ilgili başvurusu CTE’ye iletilmesine rağmen bir sonuç alamadığını, idare mahkemesinde dava açtığını, ailesine yakın bir kuruma nakil edilmesi talebinin Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi tarafından kesin olarak reddedildiğini, son olarak bu hususta Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunduğunu, 2023/... sayılı başvurusunun incelemesinin devam ettiğini, Anayasa’nın 10’uncu maddesi gereği idarenin eşitlik ilkesine uygun hareket etmesi gerektiğini iddia ederek sevdiklerinden uzun yıllardır ayrı olması ve mesafe itibarıyla uzak bir yerde tutulduğu hususları göz önüne alındığında öncelik sırasıyla Denizli, Uşak, Afyonkarahisar, Aydın, Burdur, Isparta, Manisa, Muğla, Kütahya, İzmir, Eskişehir, Antalya illerinden birinde bulunan uygun bir ceza infaz kurumuna masrafları kendisi tarafından karşılanmak suretiyle sevk edilmesini talep etmektedir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

4. Anayasa'nın "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."

5. 20/4/2016 tarihli ve 26960 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

6. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

"(1) Kurumun görev ve yetkileri şunlardır; (...) f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek araştırmak karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; (...) i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek (...)"

7. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...), yönlerinden incelenir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığını anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurum'un görevleri arasında sayılmıştır.

11. Bununla birlikte başvuru, Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulmakta olan başvurunun ailesine daha yakın bir ceza infaz kurumuna nakil talebine ilişkindir.

12. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 8'inci maddesine göre; "(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. (2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

13. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatları ile Anayasa Mahkemesi (AYM) içtihatları incelendiğinde mahpusların telefonla görüşme, ziyaret, süreli ve süresiz yayınlara erişim ve dış dünya ile iletişimlerini sağlayan diğer haklarının haberleşme hürriyeti, özel hayat ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında değerlendirildiği görülmektedir (AYM, *Sinan Gül*, B. No: 2016/7628,27/2/2020; AİHM, *Khoroshenko/Rusya*, B. No: 41418/04, 30/6/2015).

14. Aile yaşamına saygı hakkı, aile ziyaretleri ve telefon görüşmeleri aracılığıyla mahpusların aileleri ve sosyal ağlarıyla ilişkilerini devam ettirmeleri anlamına gelmekte olup mahpusun aile yaşamını koruması ve rehabilitasyonu için önem arz etmektedir (AİHM, *Messina/İtalya*, B. No: 25498/94, 28/9/2000).

15. Başvurunun talebi yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; özel hayat ve aile hayatına saygı kapsamında kaldığından 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında olmadığı değerlendirilmekle birlikte Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre Kurumun görev alanına girmeyen başvurunun inceleme şartları taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/9/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye